коливається ще в більших межах [7, с. 26]. За іншими видами злочинів, зокрема, проти статевої свободи, цей показник коливається ще в більших межах – біля 90%. Реєструються, в основному, тяжкі злочини з числа очевидних, які важче приховати.

Вивчення кримінальних справ дозволило нам класифікувати потерпілих внаслідок вчинення вуличних злочинів, залежно від типу їх поведінки, на такі групи:

1) потерпілі з явно антисоціальним, аморальним або явно злочинним характером поведінки (алкогольно-агресивний тип потерпілих);

2) особи занадто довірливі, з підвищеною сугестивністю, дуже цікаві, (некритичний тип);

3) особи, чия поведінка не суперечить встановленим у суспільстві правовим і моральним нормам.

Як відомо, впливаючи на фактори віктимності особи, можна її знизити і тим самим вплинути на злочинність. Саме тому віктимологічний напрям впливу на злочинність вважається гуманним та перспективним, оскільки не потребує суттєвих матеріальних витрат та ґрунтується на прагненні людей до самозахисту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мінченко С. Методологічні аспекти аналізу злочинності в регіоні // Право України. – К.: «Ін Юре», 2001 №4. – С. 114–118.
2. Стан та структура злочинності в Україні (станом на 20 листопада 2012 року) / МВС України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/813157
3. Белкин Р.С. Криминалистика: проблемы сегодняшнего дня / Белкин Р.С. – М.: Изд-во НОРМА-М. – 2001. – 990 с.
4. Бедь В.В. Юридична психологія : навч. посіб. – 2-ге вид., доп. і переробл. / В.В. Бедь. – К.: МАУП, 2004. – 436 с.
5. Судова статистика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://court.gov.ua/sudova_statystyka/556457874511
6. Кримінологія: навч. посіб. / Іванов Ю. Ф., Джужа О. М. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2006. – 264 с.
7. Кримінологія : підручник / Даньшин І. М.,. Голіна В. В, Валуйська М. Ю. та ін.; за заг. ред. Голіни В. В./ – 2-ге вид. перероб. і доп. – Х.: Право, 2009. – 288 с.
8. Джужа О. М., Моісеєв Є. М. Проблеми потерпілого від злочину (кримінологічний та психологічний аспекти) : навч. посібн. – К.: УАВС, 1994. – 51 с.
9. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13.04.2012 № 4651-VI / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17
10. Кримінальне право України. Особлива частина: підручник. (Ю. В. Александров, О. О. Дудоров, В. А. Клименко та ін.) / За ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. – К.: Юридична думка, 2004. – 656 с.
11. Рущенко І. П. Соціологія злочинності / І. П. Рущенко. — Х. : Нац. ун-т внутр. справ, 2001. – 370 с.

УДК 347.78.034

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЯК ОБ'ЄКТУ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

Тарасова І. В.,
здобувач кафедри цивільно-правових дисциплін
юридичного факультету
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна

Анотація: У статті розглядаються критерії охороноздатності перекладів. Автор акцентує увагу на тому, що право на переклад виникає за умови дотримання прав автора оригінального твору. Вказано на те, що при створенні перекладу змінюється лише зовнішня форма твору – мова. Простежено взаємозв'язок між якістю перекладу і немайновим правом автора на недоторканість твору. Автор підкреслює залежний характер перекладів як об'єктів авторського права.

Ключові слова: авторське право, критерії охороноздатності, переклад, похідні твори, об'єкт правової охорони.

Аннотация: В статье рассматриваются критерии охраноспособности переводов. Автор акцентирует внимание на том, что право на перевод возникает при условии соблюдения прав автора оригинального произведения. Указано на то, что при создании перевода изменяется только внешняя форма произведения – язык. Прослежена взаимосвязь между качеством перевода и неимущественным правом автора на неприкосновенность произведения. Автор подчеркивает зависимый характер переводов как объектов авторского права.

Ключевые слова: авторское право, критерии охраноспособности, перевод, производные произведения, объект правовой охраны.

Annotation: The criterion for registration of translations are addressed in this article. Author point up that the translation right appears on condition that the rights of author of original writing are observed. Pointed out that in creation of translation only external shape changes – a language. The relation between quality of translation and author's non-property right on inviolability of writing. Author emphasizes dependent character of translations like subjects matter of copyright.

Key words: copyright, criterion for registration, translation, derivative works, object of legal protection.

Вже з часів античності переклади посіли почесне місце серед творів художньої літератури. Перекладацька діяльність була завжди джерелом творчої наснаги для численних поетів та прозаїків. Це надало підстави на певному етапі розвитку права надати перекладам правової охорони.

До праць дослідників, які вивчали тему перекладів як об'єктів авторського права, можна віднести окремі роботи К. О. Афанасьєва,

© Тарасова І.В., 2013

М. В. Гордона, О. В. Ієвіня, О. А. Моргунова, А. С. Штефан та ін.

Проте в науковій літературі з авторського права особливостям правової охорони перекладів приділяється не достатньо уваги. Науковці не пропонують окремого аналізу критеріїв охороноздатності перекладів. Переклади, як правило, розглядаються не самостійно, а в контексті похідних творів. Вважаємо, що питання особливостей правової охорони перекладів на сьогоднішній день у літературі висвітлено не достатньо, що зумовлює необхідність звернення до цієї теми.

Метою роботи є визначення особливостей перекладу як об'єкту авторського права.

На місце перекладів серед об'єктів авторського права вказував ще класик цивілістики Г.Ф. Шершеневич: «якщо об'єктом авторського права є не зміст, а форма, то переклад, представляє настільки особливу, нову форму, що може вважатися самостійним предметом права» [1, с. 176].

Закон України «Про авторське право і суміжні права» (далі – Закон) відносить переклади до похідних творів. Такий висновок робимо з визначення, що похідний твір – це твір, який є творчою переробкою іншого існуючого твору без завдавання шкоди його охороні (анотація, адаптація, аранжування, обробка фольклору, інша переробка твору) чи його творчим перекладом на іншу мову (до похідних творів не належать аудіовізуальні твори, одержані шляхом дублювання, озвучення, субтитрування українською чи іншими мовами інших аудіовізуальних творів). Отже, законодавець встановлює два шляхи створення похідних творів – переробка і переклад. Однак, не правильним буде дорівнювати переробку і переклад. Якщо переклад і є близьким до переробки тим, що він повинен точно передати дух твору, то він не змінює жанру, як, наприклад, антологія [2, с. 130].

Переклад – це різновид інтертексту, передавання тексту однієї мови іншою при збереженні його стилістичних особливостей, що відрізняє його від переспіву, стилізації, травестії, ремінісценції тощо [3, с. 199].

Водночас, з поняття похідних творів можна виділити ознаки перекладу, за наявності яких він буде вважатись похідним твором. Спираючись на вказане визначення, можна також стверджувати, що не всі переклади є похідними творами, а лише ті, які 1) є перекладом вже існуючого твору; 2) є творчим перекладом. Тобто, іншими словами, якщо перекладається не літературний твір, то і переклад не стає твором, що буде охоронятися авторським правом. Навіть, переклад літературного твору, якщо це є підрядковий, буквальний переклад, не буде охоронюваним об'єктом авторського права (машинний переклад, переклад із застосуванням спеціальних комп'ютерних програм не вважатиметься об'єктом авторського права). А.С. Штефан вказує, що підрядковий переклад не відноситься до об'єктів авторського права, оскільки при його вчиненні фактично здійснюється лише технічна робота з підстановки відповідних слів, але при цьому відсутня наукова чи літературна обробка. Для такої роботи достатнім є лише знання обох мов, елементів творчої діяльності підрядковий переклад не містить, тому і не є похідним твором [4, с. 168]. Не зовсім можна погодитись з такою думкою автора. Підрядковий переклад іноді є результатом ґрунтовної високопрофесійної праці, і передбачає не лише підбір слів і словосполучень, термінів, а й супроводження його коментарями, а й іноді навіть словником. Відомим є переклад на російську мову поеми «Одіссея» Гомера поетом В.О. Жуковським. Але цей переклад було зроблено за німецьким підрядковим перекладом, який здійснив Карл Грасгоф. Хоч об'єктом авторського права такий переклад не є, але він не є результатом лише технічної роботи, оскільки здійснення цього перекладу надало російському поету багатий лексикографічний апарат для створення подальшого поетичного перекладу.

Не буде перекладом авторського права усний переклад (синхронний або послідовний), оскільки такий переклад має на меті максимально точно, майже дослівно передати слова мовця, і за своєю природою є підрядковим, буквальним. Тому, наприклад, переклад ділових переговорів не буде вважатися об'єктом авторського права.

На тій самій підставі не можна вважати об'єктом авторського права переклад технічної документації, переклад наукової статті, переклад особистих документів (наприклад, свідоцтва про народження, диплома про освіту). Такий переклад повинен точно, без будь-яких відхилень передати зміст оригіналу. Не будуть вважатися об'єктами авторського права переклади таких текстів, що самі по собі не є літературними творами. Так, відповідно до абз. а) і б) ч. 1 ст. 10 Закону не є об'єктами авторського права повідомлення про новини дня або поточні події, що мають характер звичайної прес інформації, твори народної творчості. Тому й переклади, наприклад, новин, прогнозу погоди чи збірки фольклору не будуть вважатися об'єктами авторського права. Це ж стосується нормативно-правових актів.

Закон прямо вказує, що не є об'єктами авторського права видані органами державної влади у межах їх повноважень офіційні документи політичного, законодавчого, адміністративного характеру (закони, укази, постанови, судові рішення, державні стандарти тощо) та їх офіційні переклади (абз. в) ч. 1 ст. 10 Закону). Відповідно, також не можна вважати об'єктами авторського права переклади законів та офіційних документів, що видані в далекому історичному минулому (Руської Правди, Інституцій Юстиніана, Великої Хартії вольностей тощо).

Не можна також погодитися з К.О. Афанасьєвою, що переклади офіційних документів, що були здійснені на замовлення видавництва, іншомовного видання чи компанії, вважатимуться повноцінними авторськими творами, а їх використання буде неможливим без дозволу правовласників [5, с. 141]. Переклади офіційних документів не можна вважати творчими перекладами, оскільки вони повинні точно передавати зміст оригіналу. Праця перекладача нормативно-правового акту не має творчого характеру, переклад є дослівним, перекладач не може дозволяти собі творче переосмислення тексту, наприклад, міжнародного договору. Тому такі переклади не можна вважати об'єктами авторського права.

Безперечно не є об'єктом авторського права зворотній переклад, оскільки такий переклад або дослівно повторює текст оригіналу, або викривляє його. Авторське право на твір на мові оригіналу залишається за автором. Потреба у зворотному перекладі може виникнути лише у тому випадку, коли оригінал твору було загублено.

Похідними творами переклади стають у результаті реалізації виключного авторського права на переклад, яке передбачене п. 5 ч. 3 ст. 15 Закону. Виключне право на переклад передбачено також на міжнародному рівні: ст. 5 Всесвітньої конвенції про авторське право і ст. 8 Бернської конвенції. Обидві конвенції передбачають обмеження виключності права на переклад шляхом примусових ліцензій. Однак, у вітчизняному законодавстві не втілена можливість такого обмеження.

Водночас, можуть створюватися переклади, що будуть об'єктами авторського права. Навіть, якщо вони здійснені не внаслідок реалізації права на переклад: переклади літературних творів, строк майнових прав на які сплинув або які були створені ще до виникнення правової охорони. Так, відомими є переклади античних творів на українську мову Андрієм Содоморою. Звичайно, ж ці переклади із впевненістю можна вважати об'єктами авторського права, хоч сама антична поезія авторським правом ніколи не охоронялася.

О.А. Моргунова вважає, що право на переклад не забезпечує доступ до твору суспільству, а тому по своїй суті не є правом на використання твору. Тому, на думку авторки, закріплення законодавцем права на переклад як права на використання твору є фікцією [6, с. 128]. Не можна погодитися з такою думкою авторки, оскільки доступ суспільства до твору і є основною метою перекладу ще з тих часів, коли переклад літературних творів увійшов до життя суспільства. Так, метою одного з перших перекладів у всесвітній літературі – перекладу на латинську мову поеми «Одісея» Гомера, який здійснив Лівій Андронік, – було ознайомити римлян з грецькою епічною поезією. Оскільки переклад разом із переробкою вказаний серед способів використання твору, то право на переклад є за своєю сутністю виключним майновим правом.

Дослідники у сфері авторського права звертають увагу на те, що доведеність авторського права на переклад іноді досить складна, що призводить до плагіату перекладів, незаконного використання тексту або частин тексту інших перекладачів. Це зумовлено, насамперед, тим, що різні переклади виходять з того самого оригінального тексту. При перекладі твору змінюється лише його зовнішня форма – мова. Художні образи, персонажі, сюжет тощо залишаються незмінними. І це є умовою здійснення перекладу: творчий задум автора повинен бути збережений. Переклад твору, за словами М.В. Гордона, є підставою для появи нового авторського права перекладача, хоча порядок думок та образів, створених автором не змінюється [7, с. 60].

Правової охорони переклади, як будь-які похідні твори, набувають за умови дотримання перекладачами прав автора, твір якого зазнав перекладу. У протилежному випадку перекладачі не будуть користуватися правами на створений ними переклад (ч. 1 ст. 20 Закону). Тому право на переклад повинно бути надано автором твору (або іншим правоволодільцем) за ліцензійним договором або договором про передачу виключних майнових прав. Звичайно, це не стосується тих літературних творів, строк майнових прав на які вже сплинув.

Перекладачі задля забезпечення своїх авторських прав на власні переклади і можливості доведення незаконного використання їхніх перекладів застосовують притаманні лише їм (як перекладачам) тексту професійним прийомам або навмисно припускаються незначних помилок. Це певною мірою гарантує зручність доказування у разі порушення прав перекладача. Але, як правило, рішення суду про порушення авторських прав на переклад ґрунтуються на висновках експертизи.

У якості прикладу судового спору щодо незаконного використання перекладу можна навести такий судовий спір. ДП «Українське агентство з авторських та суміжних прав» звернулось до господарського суду м. Києва з позовом про стягнення з Театральної компанії «Бенюк і Хостікоєв» 30810,00 грн. авторської винагороди за використання у виставі «Сеньйор з вищого світу» українського перекладу Г. В. Г., який передав майнові права на використання твору позивачу. Рішенням господарського суду м. Києва від 09.02.2005 року в позові було відмовлено. Не погоджуючись з рішенням суду, ДП «Українське агентство з авторських та суміжних прав» звернулось до Київського апеляційного господарського суду із апеляційною скаргою, в якій просило суд апеляційної інстанції рішення скасувати та прийняти нове про задоволення позову.

Ухвалою суду у справі була призначена судова експертиза, проведення якої доручено Київському науково-дослідному інституту судових експертиз. На вирішення експерта було поставлено два запитання:

1) чи є текст українського перекладу сценарію вистави «Сеньйор з вищого світу» М. Г. за п'єсою Д. С., Р. Т. «Моя професія – сеньйор з вищого світу» повним або частковим відтворенням тексту українського перекладу театральної комедії «Сеньйор з вищого світу» В. Г. Т. за п'єсою Д. С., Р. Т. «Моя професія – сеньйор з вищого світу?».

2) який з текстів українського перекладу сценарію вистави «Сеньйор з вищого світу» М. Г. чи українського перекладу театральної комедії «Сеньйор з вищого світу» Г. В. Г. використано відповідачем під час вистави, аудіозапис якої залучений до справи в якості доказу?

Було складено висновок експертизи об'єктів інтелектуальної власності, згідно якого текст українського перекладу сценарію вистави «Сеньйор з вищого світу», автором якого є М. Г., є частковим відтворенням тексту українського перекладу театральної комедії «Моя професія – сеньйор з вищого світу», автором якого, згідно наданих на дослідження матеріалів, є Г. В. Г.

Позивач посилався на те, що при здійсненні вистав відповідачем використано український переклад комедії «Моя професія – сеньйор з вищого світу» автора Г. В. Г. (який передав майнові права на використання твору позивачу за договором без згоди

позивача і без виплати авторської винагороди). Апелянт зазначав, що ним було надіслано прохання до відповідача про виплату авторської винагороди, але відповідач відмовився від сплати авторської винагороди, посилаючись на те, що видане Державним департаментом інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір не містило посилання на Г. В. Г. як автора твору. Проте, позивач стверджував, що оскільки твір автора використаний відповідачем без згоди позивача, останній просив суд стягнути з відповідача компенсацію за 13 вистав у сумі, що відповідає 10 розмірам мінімальних заробітних плат за кожне використання твору та складає 30810 грн.

Судова колегія задовольнила позовні вимоги ДП «Українське агентство з авторських та суміжних прав». Але Вищий господарський суд України скасував Постанову Київського апеляційного господарського суду і передав справу на новий розгляд. Серед підстав скасування Постанови було неправильне застосування законодавства, а саме: норм статті 20 Закону, хоча вони підлягали застосуванню до спірних правовідносин. Частиною другою цієї статті визначено, що авторське право, зокрема, перекладачів не перешкоджає іншим особам здійснювати свої переклади і переробки тих самих творів. Суд апеляційної інстанції у повторному розгляді цієї справи наведених підстав не застосував [8].

Отже, аналізуючи вказане судове рішення, можна дійти висновку, що порушенням прав перекладача на переклад було не створення нового перекладу із застосуванням первісного, а використання перекладу у виставах з деякими змінами. Звичайно, переклади одного й того ж твору можуть співпадати, але літературний переклад має свої особливості, які полягають у тому, що він є сам по собі літературним твором, який відображає індивідуальність перекладача, його можливо неповторні професійні прийоми.

О.В. Ієвіня вважає, що контроль за використанням перекладеного твору має велике значення, оскільки видання перекладу припускає певну конкуренцію оригіналу й перекладу [9; 50].

У деяких державах існують певні обмеження права автора забороняти переклад. Обмеження стосуються перекладів задля навчання, досліджень, практики. Існує також система примусових ліцензій для забезпечення можливості видання перекладених творів у державах, що розвиваються при дотриманні ряду умов. Такі примусові ліцензії передбачені, зокрема, Бернською конвенцією про охорону прав на літературні та художні твори.

Як вказує О.В. Ієвіня, радянське авторське право впроваджувало беззастережний принцип свободи перекладу. Переклад вважався об'єктом авторського права перекладача, незалежно від авторського права автора перекладеного твору. Одна з особливостей права перекладача полягала у тому, що перекладач не міг перешкоджати робити переклад вже перекладеного твору іншій особі, оскільки вважалося, що такий принцип сприяє змаганню між перекладачами, і відповідно, підвищенню якості перекладів [9, с. 51].

Слід вказати, що здійснення перекладу може зачіпати немайнове право автора на недоторканість твору, а також впливати на репутацію автора. Якщо автор вважатиме, що внаслідок перекладу його творчий задум викривлено, не передано змісту, який було вкладено в оригінал твору, він взагалі може відмовитися від використання його твору у перекладі. Тому можна вказувати про взаємозв'язок між якістю перекладу, професіоналізмом перекладача і отриманням перекладом правової охорони: якщо літературний твір внаслідок перекладу буде викривлений або взагалі втратить літературну цінність, автор може заборонити використання такого перекладу. Звичайно, це залежить від суб'єктивної оцінки автора оригіналу.

У зв'язку з цим може виникнути проблема практичного характеру: переклад може бути визнаний автором як незадовільний вже після того, як перекладач повністю здійснив переклад і видавництво цей переклад оплатило. Якщо після цього автор оригіналу заявить, що виконаний переклад викривляє літературний твір і порушує репутацію автора, видавництво не зможе використати своє право на видання твору у перекладі. Тому слушною є думка В.Г. Камишева про те, що доцільним є здійснення пробного перекладу, який можна передати на оцінку автору оригіналу літературного твору перед перекладом і виданням всього твору [10, с. 177].

Проблема ще полягає у відсутності чітких критеріїв оцінки якості літературного перекладу. Можна лише орієнтуватись на те, що рівень перекладача визначається, у першу чергу, вмінням перекладача максимально точно передати специфіку образного стилю автора оригінального твору [11, с. 171].

Таким чином, переклад є об'єктом авторського права за умови його оригінальності та дотримання прав автора оригінального твору, відноситься до похідних творів. Не є об'єктом правової охорони підрядковий, усний і зворотній переклад. Переклад зачіпає як майнові, так і немайнові права автора оригіналу, а тому безпосередньо пов'язаний із дозволом останнього, якщо не сплинув строк охорони майнових авторських прав. Як і будь-який похідний твір, переклад має залежний характер.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шершеневич Г.Ф. Авторское право на литературные произведения [Текст] / Шершеневич Г.Ф. – Казань: Тип. Имп. ун-та, 1891. – 321 с.
2. Дюма Р. Литературная и художественная собственность. Авторское право Франции [Текст] / Дюма Р. – 2-е изд.: Пер. с фр. – М.: Междунар. отношения, 1993. – 384 с.
3. Літературознавча енциклопедія [Текст] : у 2 т. / Авт.-уклад.: Ковалів Ю.І. – К. : Академія, Т. 2 : М (Маадай-Кара) – Я (я-форма). – 2007. – С. 199.
4. Штефан, А. С. Похідні твори - складні об'єкти авторського права [Текст] / А. С. Штефан // Питання інтелектуальної власності: зб. наук. пр. / Академія правових наук України, Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності. – К. : Лазурит-Поліграф, 2009. – Вип. 7. – С. 68.
5. Афанасьєва К. О. Правові аспекти підготовки до друку перекладів [Текст] / К.О. Афанасьєва // Наукові записки інституту журналістики. Том 44. (липень-вересень). – 2011. – С. 141.

6. Моргунова Е. А. Авторское право: Комментарий законодательства. Образцы документов. Вопросы и ответы [Текст] / Е. А. Моргунова, О. А. Рузанова. – М.: Издательство «Экзамен», издательство «Право и закон», 2004. – 272 с.
7. Гордон М. В. Советское авторское право [Текст] / М. В. Гордон – М.: Юр. лит., 1955. – 232 с.
8. Постанова Вищого господарського суду України від 21.07.2009 р., Справа № 20/39 // Електронний ресурс: ЛІГА: ЗАКОН Універсал-Бізнес 9.1.5. – 2013.
9. Ієвіня Ольга. Авторське право на похідні твори [Текст] / Ольга Ієвіня // Нотаріат для Вас. – 2012. – № 9 (131). – С. 50-51.
10. Камышев В. Г. Права авторов литературных произведений [Текст] / В. Г. Камышев – М.: «Юридическая литература», 1972 – 184 с.
11. Мэггс П. Б. Интеллектуальная собственность [Текст] / П. Б. Мэггс, А. П. Сергеев. – М.: Юристъ, 2000. – 400 с.

УДК 349.415

ФОРМИ ЗАХИСТУ ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВ

Червенко А. Г.,
пошукач кафедри
земельного та аграрного права
Національного університету
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»,
м. Харків

Анотація: У статті піднімаються недостатньо досліджені питання щодо форм захисту земельних прав громадян. Аналізуються класифікації форм захисту прав. Висувається авторська версія класифікації форм захисту прав, у яку вводиться термін «субформа» захисту прав. Розглядаються окремі форми захисту земельних прав. Пропонується визначення поняття «форми захисту земельних прав».
Ключові слова: форми захисту прав, субформи захисту прав, юрисдикційні форми захисту прав, позаюрисдикційні форми захисту прав, судова форма захисту земельних прав, адміністративна форма захисту земельних прав, самозахист земельних прав.

Аннотация: В статье поднимаются недостаточно исследованные вопросы относительно форм защиты земельных прав граждан. Анализируются классификации форм защиты прав. Выдвигается авторская версия классификации форм защиты прав, в которую вводится термин «субформы» защиты прав. Рассматриваются отдельные формы защиты земельных прав. Предлагается определение понятия «формы защиты земельных прав».
Ключевые слова: формы защиты прав, субформы защиты прав, юрисдикционные формы защиты прав, неюрисдикционные формы защиты прав, судебная форма защиты земельных прав, административная форма защиты земельных прав, самозащита земельных прав.

Annotation: This paper raises questions about the lack of research forms the protection of land rights. Analyzes the classification of forms of protection. Pull out the author's version of the classification of forms of protection, which introduced the term «sub form» protection. Considers some form of protection of land rights. Proposes a definition of the concept of «forms of protection of land rights».
Key words: forms of protection, protection of the rights of the sub form, form jurisdictional rights, neyurisdiktsionnye forms of protection, a form of judicial protection of land rights, the administrative form of protection of land rightsland rights of self-defense.

Одною з найважливіших проблем сучасного земельного права є питання щодо форм захисту земельних прав, адже, в теорії права й у практичній юриспруденції, захист прав все більше оформляється в самостійний напрям реалізації охоронної функції права. Зміст цього напряму, з точки зору цивільного права, являє собою сукупність закріплених законодавством повноважень конкретного учасника цивільних відносин, які окреслюють на основі диспозитивності вид і міру її можливої поведінки, спрямованої на захист своїх прав. Право на захист кожний учасник цивільних відносин здійснює на свій розсуд за власним волевиявленням. У кожному конкретному випадку особа, права та інтереси якої порушені, самостійно вирішує питання, пов'язані з вибором засобів захисту та їх реалізації. Це є основним проявом дії принципу диспозитивності у матеріальному та процесуальному законодавстві, за яким кожна особа повинна дбати про своє право, і ніхто не зобов'язаний дбати про права інших, якщо останнє не є обов'язком в силу закону, договору чи цивільно-правового звичаю [4, с. 144]. Тобто особа (фізична або юридична), яка вважає що її права порушені, повинна сама знаходити форми і способи захисту своїх прав, у тому числі і земельних.

Якщо способи захисту земельних прав знайшли своє конкретне відображення у статті 152 Земельного кодексу України, то питання щодо форм захисту земельних прав громадян в Україні такої конкретики не отримало, хоча основні форми вирішення земельних спорів перелічені у статті 158 Земельного кодексу України – судова і адміністративна. Мабуть тому ці питання залишаються недостатньо дослідженими в теорії земельного права, а при їх аналізі звичайно беруться надбання цивільно-правової науки [7, с. 106]. Понад те, деякі науковці змішують поняття форм і способів захисту земельних прав, хоча ці категорії мають свій окремий предмет вивчення та дослідження.

У вітчизняній науці земельного права окремим питанням форм захисту земельних прав приділялася увага в працях вітчизняних фахівців земельного та

© Червенко А.Г., 2013